

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«18» жовтня 2023 року

№ 60/131-р/к

справа № 190/60/38-рп/к.22

м. Київ

*Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу*

Комунальне підприємство «Чернігівводоканал» Чернігівської міської ради (далі – КП «Чернігівводоканал», Підприємство) у період з травня 2019 року по серпень 2023 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства, з часткою 100 %, оскільки на цьому ринку у нього не було жодного конкурента.

КП «Чернігівводоканал» покладало на власників будинків, які на день набрання чинності Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» вже були приєднані до зовнішніх інженерних мереж і обладнані приладами обліку води, зобов'язання щодо додаткового встановлення за власний рахунок приладів обліку води на межі інженерно-технічних систем постачання послуг виконавця та інженерно-технічних систем споживача.

За результатом розгляду справи № 190/60/38-рп/к.22 такі дії КП «Чернігівводоканал» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку, що є порушенням, передбаченим частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

На КП «Чернігівводоканал» накладено штраф у розмірі 60 000 (шістдесят тисяч) гривень.

Адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 190/60/38-рп/к.22 про порушення КП «Чернігівводоканал» законодавства про захист економічної конкуренції та подання Відділу досліджень і розслідувань в Чернігівській області від 07.09.2023 № 60-03/203п з попередніми висновками у зазначеній справі,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

- (1) Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) здійснило розгляд заяви ОСОБИ-1 [інформація з обмеженим доступом] (далі – Заявник) від 08.06.2021 б/н (вх. від 11.06.2021 № 60-01/57-АМ та від 17.06.2021 № 60-01/61-АМ (доручення Антимонопольного комітету України

від 14.06.2021 № 14-01/241-АМ) щодо можливого порушення КП «Чернігівводоканал» законодавства про захист економічної конкуренції під час укладення договору про надання послуг з централізованого водопостачання за адресою: *[інформація з обмеженим доступом]* (далі – Заява).

- (2) У ході розгляду Заяви Відділенням було направлено:
 - до КП «Чернігівводоканал» вимоги про надання інформації від 24.06.2021 № 60-02/4846 та від 14.12.2021 № 60-02/9123;
 - до Заявника лист про надання інформації від 25.06.2021 № 60-02/4850.
- (3) Інформацію на зазначені вище вимоги та лист надали:
 - Заявник – лист від 01.07.2021 б/н (вх. від 05.07.2021 № 60-01/3604);
 - КП «Чернігівводоканал» – листи від 05.07.2021 № 04-014/1678 (вх. від 08.07.2021 № 60-01/3666) та від 30.12.2021 № 04-014/3678 (вх. від 04.01.2022 № 60-01/27).
- (4) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 21.02.2022 № 60/38-рп/к розпочато розгляд справи № 190/60/38-рп/к.22 (далі – Справа) за ознаками вчинення КП «Чернігівводоканал» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання у територіальних межах м. Чернігова, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.
- (5) Листом від 22.02.2022 № 60-02/1162 на адресу КП «Чернігівводоканал» *[інформація з обмеженим доступом]* було направлено копію розпорядження адміністративної колегії Відділення від 21.02.2022 № 60/38-рп/к про початок розгляду Справи.
- (6) Листом від 22.02.2022 № 60-02/1164 Заявника повідомлено про початок розгляду Справи.
- (7) Відділенням Підприємству були направлені вимоги про надання інформації від 29.08.2022 № 60-02/2370, від 10.02.2023 № 60-02/673, від 20.03.2023 № 1400 та від 15.05.2023 № 60-02/2159.
- (8) Відповіді на вказані вимоги КП «Чернігівводоканал» надало листами від 14.09.2022 № 04-014/1913 (вх. від 20.09.2022 № 60-01/1626), від 23.02.2023 № 04-014/539 (вх. від 28.02.2023 № 60-01/634), від 07.04.2023 № 04-014/1205 (вх. від 12.04.2023 № 60-01/1214) та від 30.05.2023 № 04-014/1860 (вх. від 05.06.2023 № 60-01/1907) відповідно.
- (9) Копії подання від 07.09.2023 № 60-03/203п про попередні висновки у справі № 190/60/38-рп/к.22 (далі – Подання) були надіслані:
 - КП «Чернігівводоканал» листом від 08.09.2023 № 60-02/3858 (вручено 11.09.2023 відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення);
 - Заявнику листом від 08.09.2023 № 60-02/3859 (вручено 11.09.2023 відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення).
- (10) Листом від 13.09.2023 № 04-014/3348 (вх. від 18.09.2023 № 60-01/3142) КП «Чернігівводоканал» надало свої заперечення до змісту Подання.
- (11) Заявник до змісту Подання зауважень або заперечень не надав. Листом від 20.09.2023 (вх. від 28.09.2023 № 60-01/3253) ним була надана уточнена інформація до Подання.

2. Відповідач

- (12) Відповідачем у Справі є КП «Чернігівводоканал» (*[інформація з обмеженим доступом]*; ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*).
- (13) Підприємство є виконавцем, зокрема послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства.
- (14) Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 21.09.2015 № 2330 КП «Чернігівводоканал» видано безстрокову ліцензію на право провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (15) Як вбачається із відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності Підприємства є забір, очищення та постачання води (КВЕД 36.00).
- (16) Тобто, КП «Чернігівводоканал» є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. Нормативно-правове регулювання

- (17) Державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції у сферах природних монополій, зокрема централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, здійснюється Антимонопольним комітетом України відповідно до його компетенції (частина друга статті 4 Закону України «Про природні монополії»).
- (18) Основні засади організаційних, господарських відносин, що виникають у сфері надання та споживання послуг з централізованого водопостачання, регулюються Законами України «Про житлово-комунальні послуги», «Про питну воду та питне водопостачання» та «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання», Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженими постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 22.03.2017 № 307, Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 85), Правилами надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (із змінами).
- (19) Послуги з централізованого водопостачання є комунальними послугами (пункт 2 частини першої статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»).
- (20) Відповідно до частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» на виконавця комунальних послуг покладено обов'язок підготувати та укласти із споживачем відповідний договір про надання послуг з дотриманням умов їх виконання згідно з типовим договором.
- (21) Частинами першою, другою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні

послуги» встановлено, що надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах; договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону.

- (22) Стаття 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачає, що виконавець комунальних послуг, який займає монополіне становище на ринку, за наявності у нього технічних можливостей надання комунальних послуг не вправі відмовити в укладенні відповідного договору споживачеві чи іншій особі, яка відповідно до договору або закону укладає такий договір в інтересах споживача, якщо інше не передбачено законом.
- (23) З пропозицією про укладання договору про надання комунальних послуг або про внесення змін до нього (крім індивідуальних договорів, укладених відповідно до частини п'ятої цієї статті) може звернутися будь-яка сторона, надавши письмово другій стороні проект відповідного договору (змін до нього), складений згідно з типовим договором.
- (24) Відповідно до пункту 14 Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (із змінами), надання послуг здійснюється виключно на договірних засадах, послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги відповідно до статей 13 і 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (25) Підпунктом 19 пункту 2.2 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 22.03.2017 № 307 (далі – Ліцензійні умови), передбачено, що при провадженні господарської діяльності з централізованого водопостачання ліцензіат повинен надавати послуги з централізованого водопостачання за наявності встановлених приладів обліку в кожній точці розподілу послуг, які відповідають вимогам Технічного регламенту засобів вимірювальної техніки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 163.
- (26) Засади забезпечення комерційного, у тому числі розподільного, обліку послуг з централізованого водопостачання та забезпечення відповідною обліковою інформацією споживачів таких послуг, визначені положеннями Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання».
- (27) Відповідно до частин першої та другої статті 3 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку здійснюється відповідно до проектної документації з дотриманням будівельних норм і правил у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства. Таке оснащення та відповідна проектна документація не потребують видачі технічних умов та інших вимог до встановлення вузла комерційного обліку, погодження з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, операторами зовнішніх інженерних мереж, виконавцями комунальних послуг.
- (28) Забороняється приєднання житлових і нежитлових будівель до зовнішніх інженерних мереж без оснащення таких будівель вузлами комерційного обліку відповідних

комунальних послуг відповідно до вимог цього Закону.

- (29) Такими вузлами обліку обладнуються усі вводи зовнішніх інженерних мереж у будівлі, крім випадків, передбачених цим Законом.
- (30) Місце встановлення вузла комерційного обліку визначається відповідно до будівельних норм і правил.
- (31) Згідно з частиною шостою статті 3 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» **витрати оператора зовнішніх інженерних мереж на оснащення будівлі вузлами комерційного обліку води включаються до складу тарифів на відповідні комунальні послуги**, крім випадків, якщо такі вузли комерційного обліку були встановлені власником (співвласниками) будівлі або були наявні при введенні в експлуатацію завершених будівництвом нових житлових і нежитлових будівель, реконструйованих, капітально відремонтованих житлових і нежитлових будівель, що приєднані (приєднуються) до зовнішніх інженерних мереж. У такому разі джерелом фінансування заходів із встановлення вузлів комерційного обліку води є інвестиційна програма виконавця відповідних комунальних послуг.
- (32) У разі встановлення вузла (вузлів) комерційного обліку власником (співвласниками) будівлі **оператор зовнішніх інженерних мереж відшкодовує такому власнику (співвласникам) будівлі фактично сплачені ним (ними) кошти на оснащення будівлі вузлом (вузлами) комерційного обліку** за рахунок відповідних витрат, передбачених у тарифах на послуги з централізованого водопостачання, за період дії цих тарифів до моменту встановлення відповідного вузла (вузлів) комерційного обліку та взяття їх на абонентський облік. Такі кошти відшкодовуються оператором зовнішніх інженерних мереж споживачам відповідних комунальних послуг шляхом зарахування їх у рахунок майбутніх платежів за послуги з централізованого водопостачання.
- (33) У разі якщо оператор зовнішніх інженерних мереж не є виконавцем комунальних послуг, він зобов'язаний перераховувати кошти, сплачені споживачами комунальних послуг на оснащення будівлі вузлом (вузлами) комерційного обліку, виконавцю відповідних комунальних послуг для подальшого їх відшкодування виконавцем споживачам.
- (34) Порядок такого відшкодування встановлює Кабінет Міністрів України.
- (35) **Виконавець комунальних послуг**, який не є оператором відповідних зовнішніх інженерних мереж, зобов'язаний перераховувати сплачені споживачами кошти за встановлення вузла комерційного обліку оператору зовнішніх інженерних мереж у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.
- (36) При цьому, частина шоста статті 3 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» визначає, що **власник (співвласники) будівлі**, яка на день набрання чинності цим Законом **була приєднана до зовнішніх інженерних мереж** або яка приєднується до зовнішніх інженерних мереж, має право самостійно обладнати таку будівлю вузлами комерційного обліку в установленому законодавством порядку.

4. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (37) Визначення становища КП «Чернігівводоканал» на ринку послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства, здійснено відповідно до Методики визначення

монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (із змінами) (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики та статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

- (38) Як передбачено пунктом 2.2 Методики, етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення, передбачені пунктом 2.1 Методики, було обрано та застосовано виходячи з фактичних обставин справи, зокрема: особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

4.1. *Встановлення об'єктів аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища*

- (39) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання, група суб'єктів господарювання, конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання.
- (40) Як було зазначено вище, КП «Чернігівводоканал» є виконавцем послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства.
- (41) Тобто, об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:
- суб'єкт господарювання – КП «Чернігівводоканал»;
 - товар – послуги з централізованого водопостачання.
- Інша господарська діяльність КП «Чернігівводоканал», крім надання вказаних послуг, не є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

4.2. *Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище*

4.2.1. *Складання переліку товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання і які мають ознаки одного товару, товарної групи*

- (42) Згідно з пунктами 4.1 та 4.2 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (43) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (44) Предметом розгляду Справи є дії КП «Чернігівводоканал» щодо покладання на споживачів послуг з централізованого водопостачання – власників будинків, які на день набрання чинності Законом України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» вже були приєднані до зовнішніх інженерних мереж і обладнані приладами обліку води, зобов'язань щодо додаткового встановлення за власний рахунок вузлів комерційного обліку холодної води на межі інженерно-технічних систем постачання послуг виконавця та інженерно-технічних систем споживача, які

були визначені як такі, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

- (45) Отже, товаром, щодо якого визначається монопольне домінуюче становище КП «Чернігівводоканал», є послуги з централізованого водопостачання.

4.2.2. *Складання переліку основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів) товарів (товарних груп)*

- (46) Відповідно до пункту 5 частини другої статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцями комунальних послуг, зокрема послуг з централізованого водопостачання є суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання.
- (47) Згідно із статтею 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» *споживач питної води* – юридична або фізична особа, яка використовує питну воду для забезпечення питних фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб.
- (48) Внаслідок технологічних особливостей процесу надання вказаних вище послуг, споживачі не можуть за звичайних умов легко перейти до споживання аналогічних послуг іншого суб'єкта господарювання, що, можливо, здійснює діяльність на території відповідного населеного пункту, оскільки кожен із таких суб'єктів здійснює діяльність у межах саме тих мереж, які йому належать (на праві власності, користування). Прокладення ж інших мереж водопостачання поряд з існуючими є економічно недоцільним, оскільки потребує витрачання значних матеріально-фінансових ресурсів.
- (49) З огляду на зазначене, єдиними учасниками ринку послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства, є:
- продавець (виконавець) – КП «Чернігівводоканал»;
 - покупці (споживачі) – юридичні особи, фізичні особи та фізичні особи – підприємці, які отримують або мають намір отримувати послуг з централізованого водопостачання від даного підприємства внаслідок того, що системи централізованого водопостачання їх приміщень (житлових або нежитлових) приєднані (підключені) саме до водопровідних мереж КП «Чернігівводоканал».

4.3. ***Визначення товарних меж ринку***

- (50) У пункті 1.3 Методики визначено, що:
- *ринок товару (товарний ринок)* – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція;
 - *товарні межі ринку* – товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- (51) Згідно з пунктами 5.1 та 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (52) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів,

користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:

- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
- подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
- наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
- відсутність суттєвої різниці в цінах;
- взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

- (53) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.
- (54) За визначенням термінів, наведених у статті 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання»:
- *питна вода* – вода, призначена для споживання людиною (водопровідна, фасована, з бюветів, пунктів розливу, шахтних колодязів та каптажів джерел), для використання споживачами для задоволення фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб, а також для виробництва продукції, що потребує її використання, склад якої за органолептичними, мікробіологічними, паразитологічними, хімічними, фізичними та радіаційними показниками відповідає гігієнічним вимогам;
 - *централізоване питне водопостачання* – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.
- (55) Послуги з централізованого водопостачання за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не мають еквівалентних товарів-замінників.
- (56) У зв'язку з чим, товарними межами ринку, який досліджується, є послуги з централізованого водопостачання.

4.4 *Визначення територіальних (географічних) меж ринку*

- (57) У пункті 1.3 Методики визначено, що *територіальні (географічні) межі ринку* – територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.
- (58) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (59) При остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.
- (60) Як зазначено вище, внаслідок технологічних особливостей процесу надання вказаних вище послуг, споживачі не можуть за звичайних умов легко перейти до споживання

аналогічних послуг іншого суб'єкта господарювання, що, можливо, здійснює діяльність на території відповідного населеного пункту, оскільки кожен із таких суб'єктів здійснює діяльність у межах саме тих мереж, які йому належать (на праві власності, користування). Прокладення ж інших мереж водопостачання поряд з існуючими, є економічно недоцільним, оскільки потребує витрачання значних матеріально-фінансових ресурсів.

- (61) Згідно з пунктом 1.3 Ліцензійних умов, *місце провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання* – територія, у межах якої провадиться господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва, транспортування та постачання питної води, що зазначені в документах, які додаються до заяви про отримання ліцензії (з урахуванням змін до документів, поданих ліцензіатом в установленому цими Ліцензійними умовами порядку).
- (62) З урахуванням зазначеного, характерною особливістю надання послуг з централізованого водопостачання є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання даних послуг є наявність діючих водопровідних мереж.
- (63) При визначенні територіальних (географічних) меж ринку послуг з централізованого водопостачання враховано територію розташування водопровідних мереж, за межами якої придбання товару для споживачів є неможливим.
- (64) Отримання послуг з централізованого водопостачання можливе лише у суб'єкта господарювання, який здійснює діяльність у межах саме тих мереж, які йому належать на праві власності та/або користування.
- (65) У м. Чернігів єдиним надавачем послуг з централізованого водопостачання є КП «Чернігівводоканал».
- (66) Отже, територіальними (географічними) межами досліджуваного ринку є територія в межах м. Чернігова, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства.

4.5 *Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку*

- (67) У пункті 1.3 Методики визначено, що *часові межі ринку* – час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.
- (68) Відповідно до пунктів 7.1 та 7.2 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило – рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (69) У випадках, коли період повного обороту авансованого капіталу у виробництві відповідного товару є більшим, ніж один рік, як часові межі ринку як правило визначається проміжок часу, який дорівнює від одного до трьох зазначених періодів обороту капіталу.
- (70) З 01.05.2019 був введений в дію в повному обсязі Закон України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189-VIII, який істотно змінив принципи

відносин, що виникають у процесі надання та споживання житлово-комунальних послуг, а також запроваджує нову термінологію та класифікацію комунальних послуг, вносить зміни в організацію надання комунальних послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води.

- (71) Протягом травня 2019 року – серпня 2023 року КП «Чернігівводоканал» було єдиним виконавцем послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства.
- (72) З огляду на зазначене, часовими межами досліджуваного ринку визначено період **з травня 2019 року** (з дати введення в дію у повному обсязі Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189-VIII) **по серпень 2023 року**, тобто проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

4.6 *Визначення потенційних конкурентів*

- (73) Згідно з пунктом 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (74) За визначенням термінів, наведених у статті 1 Закону України «Про природні монополії», *природна монополія* – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (75) Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери природних монополій належать, зокрема централізоване водопостачання.
- (76) Внаслідок технологічних особливостей централізованого водопостачання, а також з огляду на обмеження, що пов'язані з територією розміщення (розташування) водопровідних мереж, конкуренція на ринку послуг з централізованого водопостачання відсутня, тому потенційні конкуренти у Підприємства відсутні.
- (77) Отже, у період з травня 2019 року по серпень 2023 року КП «Чернігівводоканал» було єдиним виконавцем послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства.

4.7 *Визначення бар'єрів для вступу на ринок*

- (78) У пункті 1.3 Методики визначено, що *бар'єри вступу на ринок* – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (79) Відповідно до пункту 9.2 Методики, бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців;

адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

- (80) Відповідно до пункту 28 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» діяльність у сфері централізованого водопостачання підлягає ліцензуванню.
- (81) Бар'єрами вступу на досліджуваний ринок є адміністративні, економічні та організаційні обмеження, пов'язані із необхідністю отримання дозвільних документів (ліцензії), а також побудови (модернізації) відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень і тривалого часу.

4.8 Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (82) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (83) З урахуванням викладеного, КП «Чернігівводоканал» у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства, не має конкурентів на ринку послуг з централізованого водопостачання, а відтак споживачі даних послуг не мають можливості отримувати такі послуги від інших суб'єктів господарювання.
- (84) Таким чином, КП «Чернігівводоканал» у період з **травня 2019 року по серпень 2023 року** займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства, з часткою 100 %, оскільки на цьому ринку у нього не було жодного конкурента.

5. Обставини справи

- (85) У ході розгляду Справи було встановлено, що з 23.07.2020 житловий будинок за адресою: *[інформація з обмеженим доступом]* належить Заявнику на праві власності. З даного часу Заявник є споживачем послуг з централізованого водопостачання (далі – Послуги), які надаються КП «Чернігівводоканал».
- (86) Оплата за спожиті Послуги здійснюється Заявником згідно виставлених рахунків на підставі показань приладу обліку холодної води.
- (87) За інформацією КП «Чернігівводоканал» (лист від 30.12.2021 № 04-014/3678, вх. від 04.01.2022 № 60-01/27), прилад обліку у вказаному будинку було встановлено попереднім власником домоволодіння та опломбовано Підприємством 21.12.2018 (акт опломбування, встановлення водолічильників від 21.12.2018 № 2).
- (88) 01.12.2020 Заявник звернувся до Підприємства з **пропозицією укласти договір про надання Послуг** та надав проект договору з індивідуальним споживачем у будівлі, приміщення якої є самостійними об'єктами нерухомого майна, про надання

послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (далі – Проект договору), **складений згідно з типовим договором, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690** «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення» (у редакції від 05.07.2019).

- (89) На запропонований Заявником Проект договору КП «Чернігівводоканал» надало **протокол розбіжностей**, яким передбачалось, що послуги з централізованого водопостачання Заявнику будуть надаватись лише за умови встановлення ним приладу обліку води на межі балансової належності в колодязі із запірною арматурою, а також Проект договору було доповнено пунктом 43 наступного змісту: «У разі не забезпечення обліку послуг з централізованого водопостачання, шляхом встановленого споживачем вузла комерційного обліку на межі інженерно-технічних систем постачання послуг виконавця та інженерно-технічних систем споживача (колодязь з запірною арматурою), виконавець має право обмежити (припинити) надання послуг споживачеві».
- (90) Зі змістом даного протоколу розбіжностей до Проекту договору Заявник не погодився, що підтверджується листуванням між Заявником та Підприємством.
- (91) За повідомленням КП «Чернігівводоканал» (лист від 05.07.2021 № 04-014/1678, вх. від 08.07.2021 № 60-01/3666), з попереднім власником домоволодіння за адресою: *[інформація з обмеженим доступом]*, до 23.07.2020 діяв договір приєднання (публічний), укладений відповідно до типового договору, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення».
- (92) Підпунктом 19 пункту 2.2 Ліцензійних умов передбачено, що при провадженні господарської діяльності з централізованого водопостачання ліцензіат повинен надавати послуги з централізованого водопостачання за наявності встановлених приладів обліку в кожній точці розподілу послуг, які відповідають вимогам Технічного регламенту засобів вимірювальної техніки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 163.
- (93) Водночас, згідно з пунктом 13 Порядку оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку, затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 09.08.2018 № 206, вузлами комерційного обліку обладнуються усі вводи зовнішніх інженерних мереж у житлових та нежитлових будівлях. Вузол комерційного обліку встановлюється на стороні споживача на межі майнової належності у точці приєднання (вводу) до зовнішніх інженерних мереж відповідних внутрішньобудинкових інженерних систем будівлі, а в разі неможливості встановлення – в іншому місці якомога ближче до точки приєднання.
- (94) Крім того, відповідно до пункту 2 Типового договору з індивідуальним споживачем у будівлі, приміщення якої є самостійними об'єктами нерухомого майна, про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (у редакції від 05.07.2019), виконавець забезпечує якість питної води відповідно до вимог державних санітарних норм і правил з тиском питної води відповідно до параметрів, встановлених державними будівельними нормами, на межі інженерно-

технічних систем постачання послуг виконавця та інженерно-технічних систем споживача.

- (95) Прилад обліку встановлено у будівлі Заявника за вказаною вище адресою.
- (96) Робочий проект на підключення даного домоволодіння погоджено Підприємством 18.04.2011 відповідно до діючого на той час законодавства, а саме Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених Кабінетом Міністрів України від 21.07.2005 № 630.
- (97) З 01.05.2019 укладення договору на послуги з централізованого водопостачання має відбуватися у відповідності до Законів України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189-VIII, «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» від 22.06.2017 № 2119-III та Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690.
- (98) З огляду на зазначене, на переконання КП «Чернігівводоканал», вимога про необхідність встановлення Заявником приладу обліку холодної води на межі майнової належності в повній мірі відповідає нормам чинного законодавства.
- (99) Слід зазначити, що 08.06.2021 ОСОБОЮ-1 було подано позов до Деснянського районного суду м. Чернігова (цивільна справа № 750/6213/21) стосовно питання укладення між ним та Підприємством договору про надання послуг з централізованого водопостачання за адресою: *[інформація з обмеженим доступом]* у відповідності до типового договору, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (у редакції від 05.07.2019).
- (100) Рішенням Деснянського районного суду м. Чернігова від 22.07.2021, залишеним без змін постановою Чернігівського апеляційного суду від 04.11.2021, позов ОСОБИ-1 було задоволено.
- (101) За повідомленням Підприємства (лист від 30.12.2021 № 04-014/3678, вх. від 04.01.2022 № 60-01/27), договір від 01.12.2020 між ОСОБОЮ-1 та КП «Чернігівводоканал» про надання послуг з централізованого водопостачання за адресою: *[інформація з обмеженим доступом]*, визнано укладеним у відповідності до типового договору, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (у редакції від 05.07.2019).
- (102) Крім того, листом від 07.04.2023 № 04-014/1205 (вх. від 12.04.2023 № 60-01/1214) Підприємство повідомило, що станом на 01.03.2023 кількість особових рахунків споживачів КП «Чернігівводоканал» в індивідуальних (садибних) житлових будинках (приватний сектор) становила 21 224, з них 13 093 особових рахунків споживачів, розрахунок з якими проводиться за показниками приладів обліку води.
- (103) Кількість особових рахунків споживачів КП «Чернігівводоканал» в індивідуальних (садибних) житлових будинках (приватний сектор), де було встановлено прилад обліку води у період з 01.05.2019 до 01.03.2023, становить 617.
- (104) Також на вимогу Відділення, Підприємство листами від 07.04.2023 № 04-014/1205 (вх. від 12.04.2023 № 60-01/1214) та від 30.05.2023 № 04-014/1860 (вх. від 05.06.2023 № 60-01/1907) надало переліки особових рахунків споживачів КП «Чернігівводоканал» в індивідуальних (садибних) житлових будинках (приватний

сектор):

- розрахунок з якими проводився за показниками приладів обліку води станом на 01.05.2019;
- прилади обліку в яких прийняті КП «Чернігівводоканал» на абонентський облік у період з 01.05.2019 до 01.03.2023.

- (105) За результатами аналізу отриманої інформації, встановлено, що Підприємством висувались аналогічні вимоги до інших споживачів, зокрема до ОСОБИ-2 (далі – ОСОБА-2) (особовий рахунок 1940, адреса: *[інформація з обмеженим доступом]*).
- (106) На виконання таких вимог ОСОБОЮ-2, будинок якого станом на 01.05.2019 вже був обладнаний приладом обліку води, було додатково встановлено за власний рахунок прилад обліку води на межі балансової належності (в колодязі із запірною арматурою) (акт опломбування приладу обліку від 28.12.2021 № 179), внаслідок чого вказаний споживач поніс додаткові витрати на його придбання та встановлення.
- (107) Відповідно до частини сьомої статті 3 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» **власник (співвласники) будівлі**, яка на день набрання чинності цим Законом була приєднана до зовнішніх інженерних мереж або яка приєднується до зовнішніх інженерних мереж, **має право самостійно обладнати таку будівлю вузлами комерційного обліку** в установленому законодавством порядку.
- (108) Водночас, Закон України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» **не містить норм, які зобов'язують власника будинку, що на день набрання ним чинності вже був приєднаний до зовнішніх інженерних мереж і обладнаний приладом обліку (лічильником) води, додатково встановлювати за власні кошти вузол комерційного обліку холодної води на межі інженерно-технічних систем постачання послуг виконавця та інженерно-технічних систем споживача (у колодязі з запірною арматурою).**
- (109) Отже, встановлення за рахунок власників будинків, які на день набрання чинності Законом України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» вже були приєднані до зовнішніх інженерних мереж і обладнані приладами обліку води, додаткових вузлів комерційного обліку **є правом, а не обов'язком таких споживачів.**

6. Кваліфікація дій Відповідача та висновки у справі

- (110) Покладання КП «Чернігівводоканал» обов'язку на власників будинків, які на день набрання чинності Законом України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» вже були приєднані до зовнішніх інженерних мереж і обладнані приладами обліку води, додатково встановлювати за власний рахунок вузли комерційного обліку холодної води на межі інженерно-технічних систем постачання послуг виконавця та споживача призводить до понесення такими споживачами додаткових витрат.
- (111) Наведені дії Підприємства були б неможливими за умови існування значної конкуренції на відповідному ринку, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, та, у разі ущемлення їх інтересів, обрали б іншого виконавця послуг з централізованого водопостачання.
- (112) У випадку відсутності конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства, і, як наслідок, відсутності у споживачів

альтернативи щодо придбання послуг з централізованого водопостачання, інакше ніж у КП «Чернігівводоканал», вищезазначені дії можуть призвести до настання негативних для споживачів наслідків при отриманні ними відповідних послуг, а саме до понесення ними додаткових витрат на придбання та встановлення вказаних засобів вимірювальної техніки.

- (113) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (114) Згідно з пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції.
- (115) *Таким чином, дії КП «Чернігівводоканал», що полягали у покладанні на власників будинків, які на день набрання чинності Законом України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» вже були приєднані до зовнішніх інженерних мереж і обладнані приладами обліку води, зобов'язань щодо додаткового встановлення за власний рахунок приладів обліку води на межі інженерно-технічних систем постачання послуг виконавця та інженерно-технічних систем споживача, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.*

7. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (116) Листом від 08.09.2023 № 60-02/3858 КП «Чернігівводоканал» було направлено копію Подання.
- (117) На Подання Відповідач надав заперечення на Подання (лист від 13.09.2023 № 04-014/3348, вх. від 18.09.2023 № 60-01/3142).
- (118) *У своїх запереченнях Підприємство зауважило, зокрема, що відповідно до частини четвертої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» якщо споживач (інша особа, яка відповідно до договору або закону укладає такий договір в інтересах споживача), який отримав проект договору (змін до нього) від виконавця комунальної послуги, не повідомив протягом 30 днів про свою відмову від укладання договору (внесення змін) та не надав своїх заперечень або протоколу розбіжностей до нього, а вчинив дії, які засвідчують його волю до отримання (продовження отримання) відповідної комунальної послуги від цього виконавця (у тому числі здійснив оплату наданих послуг), договір (зміни до нього) вважається укладеним у редакції, запропонованій виконавцем комунальної послуги, якщо інше не передбачено цим законом.*
- (119) *Підприємство вважає, що з огляду на зазначене, можливість внесення змін до затвердженної типової форми договору була передбачена нормами Закону України «Про житлово-комунальні послуги», а тому дії КП «Чернігівводоканал» щодо*

включення пропозицій до типової форми договору не може бути віднесено до зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

- (120) Відповідні доводи Відповідача є необґрунтованими з огляду на наступне.
- (121) Як вже було зазначено у пункті 90 цього рішення, **зі змістом протоколу розбіжностей**, який було надано КП «Чернігівводоканал» до запропонованого ОСОБОЮ-1 Проекту договору, **Заявник не погодився**, про що свідчить листування між ним та Підприємством протягом періоду з грудня 2020 року по червень 2021 року.
- (122) Зокрема, у листі від 17.03.2021, адресованому КП «Чернігівводоканал», Заявник повідомив, що отримав від останнього лист від 01.03.2021, згідно з яким Підприємство залишає за собою право вважати, що між ними укладено договір із запропонованим протоколом розбіжностей, **згоду на який, як наголошує ОСОБА-1, він не надавав**.
- (123) Також у даному листі ОСОБА-1 наголошує, що як сумлінний споживач проводить оплату наданих йому Послуг та не заперечує, що має намір і надалі отримувати послуги КП «Чернігівводоканал», і гарантує оплату отриманих послуг в повному обсязі в рамках чинного законодавства.
- (124) Разом з цим, 08.06.2021 ОСОБА-1 подав судовий позов стосовно питання укладення між ним та Підприємством договору про надання Послуг у відповідності до типового договору. Даний позов було задоволено рішенням Деснянського районного суду м. Чернігова від 22.07.2021, залишеним без змін постановою Чернігівського апеляційного суду від 04.11.2021.
- (125) Отже, зміст цих заперечень не спростовує висновків та фактів, викладених у Поданні.
- (126) *Крім того, у своїх запереченнях КП «Чернігівводоканал» додатково поінформувало Відділення щодо заявника ОСОБИ-1 про наступне.*
- (127) *Згідно з даними Державного реєстру речових прав на нерухоме майно (далі – Держреєстр), власником будинку [інформація з обмеженим доступом] є не ОСОБА-1, а ОСОБА-3 (далі – ОСОБА-3), і не з 23.07.2020, а з часу державної реєстрації права власності від 23.03.2021.*
- (128) *Відомості про реєстрацію права власності на будинок [інформація з обмеженим доступом] за ОСОБОЮ-3 проведено на підставі укладеного договору про поділ житлового будинку, серія та номер: 76, виданого 19.03.2021 та рішення виконавчого комітету Чернігівської міської ради від 04.03.2021 № 120.*
- (129) *Підприємство зауважує, що з огляду на зазначене, Заявник не був власником (співвласником) будинку [інформація з обмеженим доступом] на день подання заяви до Відділення, тобто 08.06.2021, дані про що були помилково встановлені у Поданні.*
- (130) Такі твердження КП «Чернігівводоканал» не беруться до уваги та спростовуються наступним.
- (131) На підставі договору купівлі-продажу земельної ділянки та житлового будинку від 23.07.2020 реєстровий № 257, ОСОБА-1 отримав у власність земельну ділянку та розташований на ній житловий будинок за адресою: *[інформація з обмеженим доступом]*.

- (132) Згідно з витягом з Держреєстру від 23.07.2020 № 217563010, вказаний житловий будинок з **23.07.2020 належав ОСОБІ-1 на праві приватної власності з розміром частки 1/1.**
- (133) Відповідно до договору дарування частини земельної ділянки та частини житлового будинку від 13.01.2021 реєстровий № 17 ОСОБА-1 передав у власність ОСОБИ-3 належну йому частку у праві власності на земельну ділянку та належну йому частку у праві власності на розташований на ній житловий будинок за адресою: *[інформація з обмеженим доступом]*. За цим договором ОСОБИ-3 було відчужено 27/50 часток земельної ділянки та 27/50 часток житлового будинку.
- (134) На підставі договору про поділ житлового будинку, що перебуває у спільній частковій власності від 19.03.2021 реєстровий № 76, житловий будинок *[інформація з обмеженим доступом]*, який належав ОСОБИ-1 та ОСОБИ-3 на праві спільної часткової власності з розміром часток 23/50 та 27/50 відповідно, було поділено у натурі.
- (135) Рішенням виконавчого комітету Чернігівської міської ради від 04.03.2021 № 120 «Про погодження присвоєння адрес об'єктам будівництва та об'єктам нерухомого майна» були присвоєні наступні адреси частинам поділеного будинку:
- власним 27/50 частинам житлового будинку, що належали ОСОБИ-3 – *[інформація з обмеженим доступом]* (тобто номер будинку залишився незмінним);
 - власним 23/50 частинам житлового будинку, що належали ОСОБИ-1 – *[інформація з обмеженим доступом]* (тобто замінено літеру «а» на літеру «б»).
- (136) За інформацією Заявника (лист від 20.09.2023 б/н, вх. від 28.09.2023 № 60-01/3253), він залишається власником частини житлового будинку *[інформація з обмеженим доступом]*, продовжує отримувати послуги з централізованого водопостачання на підставі договору від 01.12.2020, укладеного між ним та КП «Чернігівводоканал», оплату за спожиті Послуги здійснює відповідно до показань приладу обліку води згідно з виставленими Підприємством рахунками.
- (137) Разом з цим, Відповідач листом від 30.12.2021 № 04-014/3678 (вх. від 04.01.2022 № 60-01/27) підтвердив, що рішенням Деснянського районного суду м. Чернігова від 22.07.2021 у справі № 750/6213/21 було визнано укладеним договір від 01.12.2020 між ОСОБОЮ-1 та КП «Чернігівводоканал» про надання послуг з централізованого водопостачання за адресою: *[інформація з обмеженим доступом]*, у редакції та на умовах, передбачених типовим договором, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690, а тому підстави для укладення нового договору були відсутні.
- (138) Враховуючи наведене, зміст заперечень, наданих КП «Чернігівводоканал», не спростовує висновків та фактів Відділення, викладених у Поданні.
- (139) Також КП «Чернігівводоканал» у своїх запереченнях до Подання щодо ймовірного виставлення вимог на облаштування приладу обліку води на межі балансової належності (в колодязі із запірною арматурою) до ОСОБИ-2 за адресою: *[інформація з обмеженим доступом]*, повідомило наступне.
- (140) Відповідно до статті 5 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» прийняття в експлуатацію реконструйованих, капітально відремонтованих житлових і нежитлових будівель, що приєднані (приєднуються) до зовнішніх інженерних мереж, здійснюється лише за умови, що ці будівлі та приміщення у них оснащені відповідними вузлами обліку/приладами – розподільвачами

теплової енергії згідно з вимогами статей 3 і 4 цього закону та Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності».

- (141) Маючи намір провести реконструкцію житлового будинку з прибудовою та будівництва господарської будівлі зі знесенням старих господарських будівель, що підтверджується Будівельним паспортом від 04.03.2019 № 02-02/21, 06.07.2021 до КП «Чернігівводоканал» звернулись ОСОБА-4 (власник будинку [інформація з обмеженим доступом]) та ОСОБА-2 (власник будинку [інформація з обмеженим доступом]) із заявами на розробку технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання.*
- (142) Керуючись статтями 3, 4, 5 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання», 23.07.2021 Технічні умови на приєднання до системи централізованого питного водопостачання житлових будинків [інформація з обмеженим доступом] були видані заявникам.*
- (143) Враховуючи, що зміна умов розміщення водопровідного вводу внаслідок проведеної реконструкції житлового будинку, ініційованої співвласниками, стали підставою для отримання нових Технічних умов, Підприємство вважає, що твердження Відділення про зловживання монопольним становищем в даному випадку є безпідставним та таким, що не ґрунтується на нормах чинного законодавства.*
- (144) Адміністративною колегією Відділення враховано надані Відповідачем доводи з питання, що стосується ОСОБИ-2.*
- (145) При цьому, доводи КП «Чернігівводоканал» стосовно ОСОБИ-1, наведені у запереченнях Відповідача, не спростовують фактів та висновків, викладених у Поданні.*
- (146) Слід зазначити, що стаття 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» не містить положень щодо мінімальної кількості фактів (подій), яка вважалася б достатньою для кваліфікації дій суб'єктів господарювання за ознаками зловживання монопольним (домінуючим) становищем. Одноразове відповідне порушення, належним чином встановлене й доведене, може бути підставою для здійснення такої кваліфікації (постанови Верховного Суду від 21.06.2022 у справі № 910/1109/21 та від 06.09.2022 у справі 910/2352/21).*

8. Остаточні висновки у справі

- (147) Таким чином, зібраними у справі доказами доводиться, а запереченнями відповідача не спростовується висновок адміністративної колегії Відділення про те, що дії КП «Чернігівводоканал», що полягали у покладанні на власників будинків, зокрема ОСОБУ-1, які на день набрання чинності Законом України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» вже були приєднані до зовнішніх інженерних мереж і обладнані приладами обліку води, зобов'язань щодо додаткового встановлення за власний рахунок приладу обліку води на межі інженерно-технічних систем постачання послуг виконавця та інженерно-технічних систем споживача, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.*

- (148) Відповідно до абзацу другого частини першої статті 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за результатами розгляду справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органи Антимонопольного комітету України приймають рішення, в тому числі про визнання вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

9. Визначення відповідальності Відповідача

- (149) Частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (150) Відповідно до статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.
- (151) Згідно з абзацом другим частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього закону накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (152) Відповідно до інформації Головного управління ДПС у Чернігівській області, наданої листом від 07.09.2023 № 4594/5/25-01-04-03-04 (вх. від 07.09.2023 № 60-01/1421кі), чистий дохід (виручка) КП «Чернігівводоканал» за 2022 рік становить *[інформація з обмеженим доступом]* гривень.
- (153) При визначенні розміру штрафу враховано наступні обставини:
- порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку КП «Чернігівводоканал» Відділенням виявлено вперше;
 - порушення припинено.

Враховуючи наведене та керуючись статтями 7, 12¹ і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 та 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (із змінами та доповненнями), адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що комунальне підприємство «Чернігівводоканал» Чернігівської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*) у період **з травня 2019 року по серпень 2023 року** займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства, з часткою 100 %, оскільки на цьому ринку у нього не було жодного конкурента.
2. Визнати дії комунального підприємства «Чернігівводоканал» Чернігівської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*),

що полягали у покладанні на власників будинків, зокрема ОСОБУ-1, які на день набрання чинності Законом України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» вже були приєднані до зовнішніх інженерних мереж і обладнані приладами обліку води, зобов'язань щодо додаткового встановлення за власний рахунок приладу обліку води на межі інженерно-технічних систем постачання послуг виконавця та інженерно-технічних систем споживача, порушенням, передбаченим частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання у м. Чернігові, де розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні Підприємства, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.

3. За порушення, зазначене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на комунальне підприємство «Чернігівводоканал» Чернігівської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*) штраф у розмірі 60 000 (шістдесят тисяч) гривень.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Згідно з частиною восьмою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

**Голова адміністративної колегії –
голова відділення**

О. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ